

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 5334

гр. София, 20.11.2025 г.

**ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, 2-РО ГРАЖДАНСКО
ОТДЕЛЕНИЕ 3-ТИ СЪСТАВ**, в закрито заседание на единадесети ноември
през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Камелия Маринова

Членове: Веселка Марева
Емилия Донкова

като разгледа докладваното от Веселка Марева Касационно гражданско дело
№ 20258002100983 по описа за 2025 година

Производството е по чл. 288 ГПК.

Обжалвано е решение № 6411 от 21.11.2024г. постановено по гр.д. № 10314/2024 г. на Софийски градски съд, с което е потвърдено решение № 9960 от 27.05.2024г. по гр.д. № 42960/2023г. на Софийски районен съд за осъждане на “Труд Нюз” ЕООД, ЕИК[ЕИК] да заплати на основание чл. 49 ЗЗД на А. И. Ц. сумата 4000 лева, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се в уронване на честта, достойнството и доброто име на ищеца, причинено унижение, обида и емоционален стрес, вследствие на статия, публикувана в електронно издание trud.bg, собственост на ответника, на 17.07.2023г., със заглавие „От крипто-схемите на Р. И. до министър“, заедно със законна лихва от 17.07.2023г. до окончателното заплащане на сумата.

Касационната жалба е подадена от ответника по иска “Труд Нюз” ЕООД чрез адв. И. Й.-Т.. Твърди се неправилно разграничение между оценъчни твърдения, клеветнически и обидни изрази; несъобразяване с практиката на ВКС, че при упражняването на правото по чл. 39 КРБ не е налице противоправност когато се изказва негативно мнение за лице във връзка с поста, който заема; несъобразяване и с практиката, че при поредица от статии и публикации за едни и същи твърдения и квалификации, отговорността се поражда в зависимост от поредността на статиите. В изложението към касационната жалба се поддържа наличие на основания по чл.280, ал.1, т.1 и т.3 ГПК. Формулирани са шест правни въпроса. Позовава се и на очевидна неправилност.

Ответникът А. И. Ц. чрез пълномощника адв. А. А. взема мотивирано становище за недопускане на касационно обжалване. Претендира присъждане на разноски.

Върховният касационен съд, състав на Второ гражданско отделение счита, че касационната жалба е подадена в срока по чл. 283 ГПК срещу подлежащ на обжалване съдебен акт и е

допустима.

За да приеме наличие на предпоставките на чл. 49 ЗЗД за ангажиране отговорността на “Труд Нюз” ЕООД спрямо ищеца Ц. за обезщетяване на причинените вреди и за да присъди сумата 4000лв. за обиди и клеветнически твърдения, въззивният съд е приел за установено, че на 17.07.2023г., на интернет страницата на ответника “Труд Нюз” ЕООД - <https://trud.bg/>, е била публикувана процесната статия със заглавие „От крипто-схемите на Р. И. до министър“, както и че статията съдържа сочените в исковата молба цитати.

Като доказателства по делото са представени разпечатки на видеоматериали публикувани в платформата за видеосподеляне *, със заглавия: *, *. Представена е снимка на недвижим имот, с посочено местоположение: [населено място], [улица] справки от Търговския регистър на името на Д. Б. Ц. и А. И. Ц.. Представени са от ответника статии, публикувани от други медии, със следните заглавия: „От криго - схемите на Р. И. до министър“, публикувана на *; „От криго - схемите на Р. И. до министър“, публикувана на *; „Скandalът се разгаря! Министър Ц. и жена му лъснаха в схемата на О. на Р. И., публикувана на *; „Скandalът около министър Ц. се разгаря! Името му изплува и в една от най - големите измами в света - „О.“ на Р. И., публикувана на * министърът А. Ц. разследван в САЩ и Германия за връзки с Р. И.“, публикувана на *; “*-Министърът от ПП А. Ц., за когото * разкри, че...“, публикувана на *; „Скandalът се разгаря! Министър Ц. и жена му лъснаха в схемата на О. на Р. И., публикувана на * „Скandalът около министър Ц. се разгаря: Името му изплува и в една от най - големите измами в света „О.“ на Р. И.“, публикувана на *.

От писмо на Министерство на вътрешните работи е установено, че не се водят разследвания по дела, по които лицата Д. Б. Ц. и А. И. Ц. да са били привлечени към наказателна отговорност, както и че не са постъпвали запитвания за текущи разследвания спрямо тези лица от други държави.

Според гласните доказателства (показанията на свидетелите Б. К. и Д. Д.) след публикациите поведението на ищеца се променило, станал изключително мълчалив, умислен и разтревожен, станал по-затворен човек, ограничавал срещите си с приятели и се държал по различен начин, когато се събирали на събития от личен характер, избягвал телефонни обаждания и срещи, станал неспокоен, затворен в себе си, мълчалив и сдържан.

При тези обстоятелства въззивният съд принципно е посочил, че не е укоримо медия да дава отрицателна оценка на действащ политик и че като такъв ищецът трябва да търпи по-високо ниво на критика, включително оценъчни твърдения, че е „силно компрометирана личност“, че не е годен или е слаб министър и пр., като не е унизително и общото твърдение в статията, че „жена му режисира кариерното му развитие“ или че постът като министър „му развързва ръцете за най-мощните проекти“. От друга страна е изтъкнал, че всички тези допустими оценъчни твърдения са последвани от клеветнически твърдения, а именно: че ищецът е участник в „мощни измамни схеми“ и „източването на над 1,5 млн. лева евро средства през кукли фирми“; че е „част от разследванията, които се водят в Германия и САЩ, като участници в прането на пари чрез измислени консултантски договори“, „Сътрудничеството им не се ограничава само до финансовата пирамида на О.; че семейство Ц. учредяват редица фирми „пощенски кутии“, управлявани от едни и същи лица, за

източване на евро фондовете в България“. Тези фактически твърдения подлежат на проверка за истинност преди публикуването им. Това го изисква установената журналистическа практика и общите изисквания за добросъвестност. По делото не са представени никакви доказателства от ответника по иска, че ищецът участва или е участвал в неправомерни действия по усвояване на еврофондове вкл. присвояване („източване“), търговия с влияние, подкупи и пр. Липсват доказателства ищецът да е участвал в неправомерна /престъпна дейност във връзка с юридически лица, включително чрез фирми „пощенски кутии“, които да са увредили и/или да са останали задължени към бюджета на РБ и ЕС, да са изпаднали в несъстоятелност, да има измами на кредитори и инвеститори и пр.

Съдът е приел, че са клеветнически и твърденията за „косвена връзка“ между дейността на съпругата на ищеца (съответно самият ищец) и т.нар. „криптокралица“ Р. И.. Твърденията в статията, че съпругата на ищеца „трупала завидни дивиденди“ от дейността си свързана с Р. И., а ищецът и съпругата му станали „част от разследвания“, водени в Германия и САЩ, не са подкрепени с никакви доказателства. Тези общи клеветнически твърдения описват ищеца и съпругата му като съизвършители на множество престъпления в съучастие с Р. И., като международни аферисти във финансовата сфера, както и като лица злоупотребяващи с европейски фондове. От тях излиза, че ищецът е напълно непригоден да заема отговорни държавни и обществени длъжности, а по-скоро предстои да бъде обвинен и осъден за множество тежки престъпления, и то не само у нас, но и в други страни.

Според съда, публичното разпространяване на клеветнически изявления, с които някому се приписва престъпление, което той не е извършил, винаги излиза извън границите на добросъвестното упражняване на правото на изразяване и разпространяване на мнение и на свободата на словото, прокламирани в чл. 39 от КРБ и чл.10 КЗПЧОС. С оглед на това са неправомерни действията на съответния служител на ответника, който е съставил и публикувал процесната статия. При определяне размера на обезщетението съдът е взел предвид качеството на ответника като публична личност, както и събраните убедителни свидетелски показания за претърпян от него стрес и притеснения, които са дали отражение на поведението му. Въз основа на това е определил обезщетение от 4000лв. Посочил е, че за подобна публикация спрямо лице, което не е публична личност, би следвало да се определи поне няколко пъти по-високо обезщетение. На последно място съдът е посочил, че фактът, че в различни електронни сайтове (също с публичен характер) е публикувана информация със сходно съдържание спрямо ищеца, не изключва отговорността на ответника. В статията се твърди по категоричен начин участие на ищеца в конкретна престъпна дейност, без да е налице позоваване на друга публикация или конкретен източник.

При преценка на поддържаните от касатора основания за допускане на касационно обжалване настоящият състав приема, че такива не са налице.

Първият правен въпрос е: при упражняването на правото по чл. 39 КРБ налице ли е противоправност при изказване на мнения с негативна оценка за едно лице, когато името му се използва и споменава във връзка с пост, който заема. Сочи се противоречие с решение № 209 от 27.09.2013г. по гр.д. № 1747/2013г. на ВКС, III г.о.; решение № 116 от 24.07.2020г. по гр.д. № 1960/2019г. на ВКС, IV г.о.; решение № 484 от 09.06.2010г. по гр.д. № 1438/2009г. на

ВКС, III г.о.; решение № 62 от 06.03.2012г. по гр.д. № 1376/2011г. на ВКС, IV г.о.; /решение № 209 от 27.09.2013г. по гр.д. № 1747/2013г. на ВКС, III г.о.; решение № 116 от 24.07.2020г. по гр.д. № 1960/2019г. на ВКС, IV г.о.; решение № 484 от 09.06.2010г. по гр.д. № 1438/2009г. на ВКС, III г.о.; решение № 62 от 06.03.2012г. по гр.д. № 1376/2011г. на ВКС, IV г.о. Нито един от тези актове не съдържа извод за невъзможност да се ангажира отговорността на журналист, респ. на медия, изразяваща мнение за личността и действията на политик, ако изявлението му съдържа обиди или клеветнически твърдения. Напротив, приема се, че оценките (мненията) могат да ангажират отговорността на журналиста, ако представляват обида; че негативните оценки за определена личност, открояваща се по една или друга причина в обществения живот, не поражда отговорност, освен ако засягат достойнството на личността. Приема се също, че във всеки отделен случай подлежи на преценка дали конкретното изказване или публикация с негативно спрямо засегнатото лице съдържание, освен оценка и мнение по обществен въпрос, съдържа обида и клевета. Именно такава преценка е извършена в случая от решаващия съд и отклонение от практиката не е допуснато.

Вторият въпрос е: дали възниква основание за отговорност при наличие на статия, в която авторът (издателят) изрично се е позовал на публикувани по-рано статии от друг издател. Сочи се противоречие с решение № 253 от 29.01.2014г. по гр.д. № 1251/2012г. на ВКС, III г.о. В конкретната статия, както се посочи, липсва позоваване на информация от друг източник или други публикации. В решението на Върховния касационен съд е даден отговор на въпроса: когато различни издатели в един и същи ден публикуват статии, съдържащи неверни, обидни или клеветнически факти, противоправно ли е поведението на всеки от издателите или следва да се ангажира отговорността само на един от тях, съответно как се определя размерът на обезщетението при ангажиране на отговорността на всеки от издателите. Прието е, че когато вредоносното събитие е причинено от неколцина, съответно не само ответника, но и от други издатели, които са публикували по същото време или в близък интервал от време идентични по съдържание публикации, съдържащи обидни или клеветнически твърдения, то последните носят солидарна отговорност за възмездяване на вредите; в производството по иска за обезщетение за причинените вреди съдът не е длъжен да изследва съотношението между вината на съпричинителите, тъй като съгласно чл. 53 ЗЗД те отговарят солидарно, а съгласно чл. 122, ал.1 ЗЗД кредиторът може да търси изпълнение на цялото задължение от всеки от солидарните длъжници; съотношението на вината е предмет на вътрешните отношения между длъжниците, съотв. на иск по чл. 127 ЗЗД. При тези разяснения е видно, че противоречие на обжалвания акт с това решение не е налице.

Твърдението на касатора, че отговорността се поражда в зависимост от поредността на статиите е напълно произволно, не съответства нито на закона, нито на практиката на Върховния касационен съд.

Третият въпрос е за задължението на въззивния съд да извърши самостоятелна преценка на събрания пред него и пред първата инстанция доказателствен материал и да направи своите фактически и правни изводи по съществото на спора, като изготви собствени мотиви. Въпросът е обоснован с оплаквания, че съдът не е обсъдил всички писмени доказателства

(без посочване кои са те), както и че трудно са разграничими мотивите на въззивния съд от тези на първоинстанционния. Първото оплакване е неконкретно, а второто е несъстоятелно - в мотивите ясно е посочено, включително с удебелен шрифт, какво е приел районния съд и какво приема въззивния. Ето защо отклонение от практиката и по този въпрос не е допуснато.

Следващите въпроси от четвърти до шести са процесуални и касаят постановяването на решението в твърде кратък срок и недадена възможност на касатора за писмена защита. Те са: допустимо ли е съдът да постанови решение преди да е изготвен съдебен протокол от последното открито съдебно заседание; допустимо ли е съдът да постанови решение преди страните да са могли да се запознаят с протокола от последното открито събрание; допустимо ли е съдът без да изложи мотиви да остави искане на страна за представяне на писмена защита без уважение. Въпросите произтичат от оплакване за съществено нарушение на съдопроизводствените правила, тъй като съдът е постановил решението си, без да бъде дадена възможност за предоставяне на писмени бележки, поискани изрично с молба до съда, както и че същото е постановено преди да е публикуван протокола от откритото съдебно заседание. С тези оплаквания се обосновава и очевидната неправилност на решението. Вярно е, че в случая съдебното заседание е проведено на 18.11.2024г., в това заседание представител на въззивника /сега касатор/ не се е явил, а с писмена молба е поискал делото да се гледа в негово отсъствие и да му се даде възможност за писмена защита; съдът не се е произнесъл по искането за представяне на писмена защита; решението е постановено на 21.11.2024г., а протоколът от заседанието е качен в ЕПЕП на следващия ден 22.11.2024г. Горните факти не предизвикват съмнение за очевидна неправилност на постановения акт, нито обуславят достъп до касационен контрол на основание чл. 280, ал.1, т.3 ГПК. Налице е практика на Върховния касационен съд по приложението на чл. 149, ал. 3 ГПК - решение № 219 от 11.11.2013г. по гр.д. № 2545/2013г. на II г.о.; решение № 476/07.07.2010г. по гр.д. № 720/2009г. на IV г.о.; решение № 111/23.04.2012г. по гр.д. № 1077/2011г. на III г.о. Приема се, че писмената защита замества или допълва пледоарията на страната, която по принцип се извършва по време на устните състезания и преценката на съда дали спорът се отличава с фактическа и правна сложност, така че да има необходимост от представяне на писмени защиты, е конкретна за всеки отделен случай и зависи от особеностите на делото; когато съдът е сезиран с такова искане трябва да го разгледа, за да е ясно на страната дали ще може да изложи съображенията си в писмен вид или е длъжна да пледира в съдебното заседание при даден ход на устните състезания; липсата на произнасяне от страна на съда по този въпрос затруднява правото на защита на страната и съставлява процесуално нарушение. В конкретния случай по делото не може да се приеме, че неразглеждането на искането за определяне на срок за писмена защита и постановяването на решението в кратък срок са довели до накърняване правото на защита на касатора, което да обуславя допускане на касационно обжалване. В молбата на касатора от 15.11.2024г., докладвана в съдебното заседание на 18.11.2024г., изрично е заявено, че страната, респ. пълномощника не може да се яви и желае делото да се гледа в негово отсъствие; заявено е също така искане за предоставяне срок за писмена защита след запознаване с протокола,

направено е и възражение за прекомерност на разносните на ищеца. В проведеното съдебно заседание при даване ход на устните състезания пълномощникът на ищеца е заявил само, че поддържа отговора и намира обжалваното решение за правилно. Така че, липсват изложени някакви съществени и решаващи за защитата доводи и съображения, които да изискват съответен отговор от насрещната страна. Именно поради това допуснатото процесуално нарушение от страна на съда, изразяващо се в неразглеждане на искането за представяне на писмени бележки, не се е отразило по никакъв начин на защитата на ответника по иска, нито има решаващо значение за изхода на спора.

На основание изложеното следва да се откаже достъп до касационен контрол.

В полза на ответника по жалбата следва да се присъдят направените разноси за адвокатско възнаграждение за настоящата инстанция, които са 2500 лв.

Водим от горното, Върховният касационен съд, състав на II г. о.

О П Р Е Д Е Л И:

НЕ ДОПУСКА касационно обжалване на решение № 6411 от 21.11.2024г. на Софийски градски съд по гр.д. № 10314/2024г. по касационната жалба на “Труд Нюз” ЕООД.

ОСЪЖДА “Труд Нюз” ЕООД, ЕИК[ЕИК] да заплати на А. И. Ц., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [улица], № 12, ет. 2, ап. 8 сумата 2500лв. /две хиляди и петстотин/ лева разноси за касационното производство.

Определението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____